

6. Речицький В. Громадянські права як юридичний засіб проти-вги державній владі / В. Речицький // Українське право. – №1(2). – 1995. – С. 78-83.

7. Бекешкіна І. Демократія, політична культура та громадянське суспільство в Україні / І. Бекешкіна // Розвиток демократії в Україні: Ма-теріали міжнародної наукової конференції (Київ, 29 вересня – 1 жовтня 2000 р.). – К.: Центр Освітніх Ініціатив, 2001. – С. 629-639.

УДК 342(043.2)

Сопілко І. М.,
к. ю. н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідження основних закономірностей правового регулювання інформації про фізичну особу зумовлене виникненням якісно нових соціальних явищ, пов'язаних з обігом і захистом подібної інформації і, відповідно, увагою в суспільстві до упорядкування цієї сфери приватності суспільних відносин.

Науковий інтерес до проблематики правового регулювання та охорони суспільних відносин у сфері приватного життя фізичної особи завжди залишається дискусійним. Такий постійний інтерес на думку Р. Стефанюка обумовлюється кількома обставинами, а саме: "...доволі специфічною сферою. Адже сфера приватного життя визначається поняттям особистої свободи фізичної особи та не може зазнавати безцеремонного втручання з боку законодавця, оскільки тісно співвідноситься із сферами людської життєдіяльності, які знаходяться за межами правового регулювання. І складність позитивного законодавчого врегулювання приватного життя людини полягає, перш за все, у визначенні та встановленні меж, які з точки зору моральних засад суспільства є допустимими і не будуть розглядатись як неправомірне втручання законодавця..." [1].

Визначення персональних даних дає і Закон України "Про захист персональних даних" [5], що був прийнятий відповідно до Конвенції Ради Європи "Про захист особистості у зв'язку з автоматичною обробкою персональних даних" № 108 [6].

Згідно зі ст. 2 Закону України "Про захист персональних даних" [5], персональні дані – відомості чи сукупність відомостей про фізичну осо-

бу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. За ст. 2 Конвенції: персональні дані означають будь-яку інформацію, яка стосується конкретно визначеної особи або особи, що може бути конкретно визначеною [6]. Таким чином, з визначення випливає, що якщо фізична особа не ідентифікована (конкретно не визначена) та не може бути ідентифікована (конкретно визначена), то інформація, що стосується такої фізичної особи, не є персональними даними. У такому разі видається невиправданим використання у Законі "Про захист персональних даних" поняття "знеособлені персональні дані" (ч. 2 ст. 5), адже знеособлення персональних даних – це вилучення відомостей, які дають змогу ідентифікувати особу (ст. 2), і в такому разі персональні дані не можуть залишатись персональними даними у розумінні, яке наводиться у Законі в ст. 2, будучи знеособленими [5]. Тому правильніше говорити не про знеособлені персональні дані, а про знеособлену інформацію про фізичну особу (фізичних осіб).

На думку Брижко В. М.: "персональні дані окремі відомості про фізичну особу чи сукупність таких відомостей, що ідентифікована або таку, що може бути ідентифікованою" [7, с. 21].

Так, наприклад, А. І. Марущак вважає, що невід'ємною від фізичної чи юридичної особи є інформація про прізвище, ім'я, по"батькові люди-ни, назву юридичної особи тощо. Така інформація, як правило, також не може бути об'єктом цивільних прав. На його думку, загальнодоступна інформація не може бути об'єктом цивільних прав, оскільки вона є безо-собовою і належить всім [4, с. 33].

Таким чином, як ми бачимо це визначення ґрунтується на нормах ЄС, а саме на дефініції, що закріплена Директивою 95/46/ЄС Євро-пейського парламенту та Ради Європейського Союзу "Про захист осіб у зв'язку з обробкою персональних даних та вільним обігом цих даних" від 24 жовтня 1995 року.

На думку ж Г. В. Виноградової, персональні дані – це сукупність до-кументованих або публічно оголошених відомостей про фізичну особу. Основними даними про фізичну особу (власне, персональними даними) є: національність, освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження [9, с. 115].

Крім доктринального тлумачення і закріплення в чинному законо-давстві дані питання розглядалися і в судовій практиці. Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 у справі за конституційним поданням Жашківської районної ра-

ди Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України, до конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження. Конституційний Суд України в абзаці першому пункту 1 резолютивної частини Рішення від 30 жовтня 1997 року № 5-зп відніс до конфіденційної інформації про фізичну особу, крім вказаної, ще й відомості про її майновий стан та інші персональні дані.

Рішенням КСУ визначено, що Конституційний Суд України, даючи офіційне тлумачення частин першої, другої статті 32 Конституції України, вважає, що інформація про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) – це будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а саме: національність, освіта, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, матеріальний стан, адреса, дата і місце народження, місце проживання та перебування тощо, дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування. Така інформація про фізичну особу та членів її сім'ї є конфіденційною і може бути поширена тільки за їх згодою, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [10].

Отже, інформація про особу (персональні дані) не є зовсім новим, невідомим чи недослідженим феноменом в науково-правовій доктрині. Хоча розуміння сутності і змісту такої інформації, особливості її захисту, тощо для кожного історичного періоду та країни було неоднозначним, та суттєво відмінним від сучасної інтерпретації у вітчизняних розвідках та легалізації в нормативно-правових актах. Здебільшого різні аспекти порушеної проблематики розглядались в межах конституційного, інформаційного та міжнародного права, проте в рамках в цілому комплексно даний інститут має лише фрагментарне регулювання, що свідчить про практичне і наукове значення подальших досліджень.

Література

1. Стефанчук Р.О. До питання забезпечення цивільно-правової охорони приватного життя фізичної особи: досвід України та Німеччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://univer.km.ua/visnyk878.pdf>.
2. Палиук В. П. Возмещение морального (неимущественного) вреда: Монография. Издание второе, исправленное и дополненное. – К.: Право, 2000. – 272 с.
3. Кохановська О. В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. – 463 с.
4. Марущак А.І. Цивільні права на інформацію / А. І. Марущак // Юридичний вісник. – 2009. – № 3(12). – С. 33-36.
5. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
6. Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних: Конвенція № 108 Ради Європи від 28.01.1981 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?code=994_326/
7. В. Брижко, М. Гуцалюк, В. Цимбалюк, М. Швець: Монографія // За ред. доктора економічних наук, професора, члена-кореспондента Академії правових наук України М. Швеця – К.: НДЦПІ АПрН України, 2005 р. – 334 с.
8. Несинова С. В. Про правові труднощі захисту персональних даних в Україні / С. В. Несинова // Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля. – №1(2). – 2012. – С. 43-49 Брижко В. М. Організаційно-правові питання захисту персональних даних: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 "Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право" / В. М. Брижко. – Ірпінь, 2004. – 221 с.
9. Виноградова Г. В. Правове регулювання інформаційних відносин в Україні: навч. посібник / Г. В. Виноградова. – К.: Видавництво "Юстініан", 2006. – 176 с.
10. Рішення від 20.01.2012 № 2-рп/2012 Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12/paran51#n51>.